

Illegale stoffer

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

Ola Ekholm
Heidi Amalie Rosendahl Jensen
Michael Davidsen
Anne Illemann Christensen

Kolofon

Illegale stoffer. Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

Ola Ekholm
Heidi Amalie Rosendahl Jensen
Michael Davidsen
Anne Illemann Christensen

Copyright © 2019
Statens Institut for Folkesundhed,
SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller,
er tilladt mod tydelig gengivelse.

Elektronisk udgave: 978-87-7899-4691

Statens Institut for Folkesundhed
Studivstræde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra
www.sdu.dk/sif

Illegale stoffer

Debut med illegale stoffer sker typisk i teenagealderen, hvor det er relativt udbredt at eksperimentere med adfærd og livsstil (1). Det er blevet vist, at unge, der eksperimenterer med stoffer, også har et stort forbrug af cigaretter og alkohol (1). Undersøgelser dokumenterer, at det eksperimentelle brug af illegale stoffer topper i aldersgruppen 16-19 år, og at meget få prøver stoffer første gang efter 20-årsalderen. De unge udgør derfor en særlig risikogruppe, både på grund af risikoen for akutte helbredsmæssige konsekvenser, og fordi eksperimenter med stoffer med tiden kan udvikle sig til et misbrug (2). Dog stopper de fleste brugen efter ungdomsårene (1). Hash er langt det mest udbredte illegale stof blandt unge, og næsten alle, der har prøvet andre stoffer end hash, har også prøvet hash (3).

Ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv er det relevant at skelne mellem forskellige forbrugsmønstre inden for illegale stoffer, som spænder fra eksperimentelt brug til afhængighed (2). Brug af illegale stoffer kan have akutte helbredsmæssige konsekvenser, såsom forgiftning, ulykker eller psykoser (2). Et længerevarende misbrug kan desuden resultere i pådragelse af infektioner og smitsomme sygdomme efter injektion, herunder hepatitis og HIV, samt udvikling af afhængighed (4). Ligeledes er der en klar sammenhæng mellem brugen af illegale stoffer og psykiske lidelser, idet omkring én ud af fire stofmisbrugere tidligere har modtaget psykiatrisk behandling (2). Stofmisbrugere er herudover en marginaliseret gruppe bolig- og økonomisk, hvilket yderligere påvirker den generelle sundhedstilstand.

Forekomsten af narkotikarelaterede dødsfald i Danmark har været nogenlunde konstant de senere år og ligget på omkring 250 dødsfald årligt (4). Dog viser en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed, SDU, at det årlige antal stofmisbrugsrelaterede dødsfald i Danmark er omkring 1.000 (5). Her benyttes imidlertid en bredere definition af stofmisbrug som tilgrundlæggende og medvirkende dødsårsag, ligesom der medtages flere diagnoser. Dette betyder eksempelvis, at dødsfald som følge af trafikulykker eller andre ulykker, hvor illegale stoffer var medvirkende årsager, medregnes.

Sammenlignet med andre europæiske lande er andelen af voksne i Danmark, der nogensinde har prøvet hash, blandt de største sammen med Frankrig (6). Ser man på brugen af hash inden for det seneste år blandt unge voksne, ligger Danmark tæt på EU-gennemsnittet, mens de største andele ses i Italien, Frankrig og Tjekkiet. Andelen af danskere, der nogensinde har brugt amfetamin, ligger over EU-gennemsnittet, mens andelen, der har brugt kokain, ligger nogenlunde tæt på EU-gennemsnittet (6). Det skal understreges, at disse sammenligninger skal tolkes med forsigtighed, idet der er stor variation i dataindsamlingsmetoder og stikprøvestørrelser mellem landene.

I nærværende rapport er befolkningens brug af illegale stoffer målt ved selvrapportering i en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt den voksne danske befolkning i alderen 16-64 år (Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen, SUSY). Svarpersonerne er blevet stillet række standardiserede spørgsmål om brugen af illegale stoffer anbefalet af Det Europæiske Overvågningscenter

for Narkotika og Narkotikamisbrug (7). Spørgsmål er indgået i SUSY-undersøgelserne i 2000, 2005, 2010, 2013 og 2017 og belyser brugen af hash samt de hårde stoffer kokain, amfetamin, ecstasy, psilocybinsvampe, heroin, LSD og andre lignende stoffer. I 2013 og 2017 er der yderligere blevet spurgt til brugen af ketamin og GHB (fantasy). Svarpersonerne er blevet bedt om at angive, om de har brugt det pågældende stof, og i givet fald om det var inden for den seneste måned, inden for det seneste år eller tidligere. De svarpersoner, der angav, at de havde brugt hash inden for den seneste måned, blev efterfølgende spurgt om, hvor mange dage inden for den seneste måned de havde brugt hash.

Udvalgte resultater fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017 er tidligere blevet publiceret af Sundhedsstyrelsen (8). Bemærk, at resultaterne i denne rapport kan afvige fra de tidligere publicerede resultater på grund af den vægtningsprocedure, der er blevet foretaget i nærværende rapport. For en uddybende beskrivelse af materiale og metode i SUSY-2017 samt vægtningsproceduren, se (9).

I tabel 1 ses det, at 47,2 % blandt mændene og 32,8 % blandt kvinderne i alderen 16-64 år oplyser, at de nogensinde har brugt hash. Blandt mænd har 12,1 % nogensinde brugt kokain, mens 11,9 % nogensinde har brugt amfetamin. Resultaterne om, hvorvidt man nogensinde har brugt forskellige former for stoffer, skal dog fortolkes med en vis forsigtighed, da et nyligt studie har indikeret, at besvarelsenerne ikke nødvendigvis afspejler den reelle forekomst (især blandt de ældste aldersgrupper) (10).

Tabel 1. Brug af illegale stoffer blandt mænd og kvinder i alderen 16-64 år. 2017. Procent

	Mænd			Kvinder		
	Inden for den seneste måned	Inden for det seneste år	Nogensinde	Inden for den seneste måned	Inden for det seneste år	Nogensinde
Hash	5,7	10,6	47,2	2,1	5,7	32,8
Kokain	1,5	3,3	12,1	0,3	1,0	4,0
Amfetamin	0,6	1,4	11,9	0,2	0,5	4,6
Ecstasy	0,3	1,1	6,4	0,1	0,4	2,2
Psilocybinsvampe	0,2	0,4	5,9	0,0	0,2	2,0
Heroin	0,0	0,1	0,9	0,0	0,1	0,3
LSD	0,1	0,4	3,8	0,0	0,0	0,9
Ketamin	0,1	0,4	2,3	0,0	0,2	0,6
GHB (fantasy)	0,0	0,0	1,2	0,0	0,0	0,3
Andre stoffer end ovenstående	0,2	0,6	3,1	0,1	0,3	1,4

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

Højrisikoforbrug af hash defineres som brug i 20 dage eller derover inden for den seneste måned (6). I alt oplyser 1,7 % blandt de 16-24-årige, at de har brugt hash i 20 dage eller derover i løbet af den seneste måned, hvilket på landsplan svarer til 11.500 personer. I aldersgruppen 16-64 år oplyser 0,9 %, at de har brugt hash i 20 dage eller derover inden for den seneste måned. Dette svarer til 32.600 personer på landsplan.

Tabel 2 viser udviklingen i brugen af illegale stoffer inden for det seneste år i perioden 2000 til 2017. Andelen, der har brugt hash inden for det seneste år, er stabil for både mænd og kvinder i perioden 2000 til 2010. Fra 2010 til 2013 ses en stigning, hvorefter andelen er uændret blandt begge køn i 2017. Andelen blandt mænd, der har brugt kokain inden for det seneste år, er steget fra 1,4 % i 2000 til 3,3 % i 2017. Blandt kvinder ses en mindre stigning i perioden (fra 0,5 % i 2000 til 1,0 % i 2017).

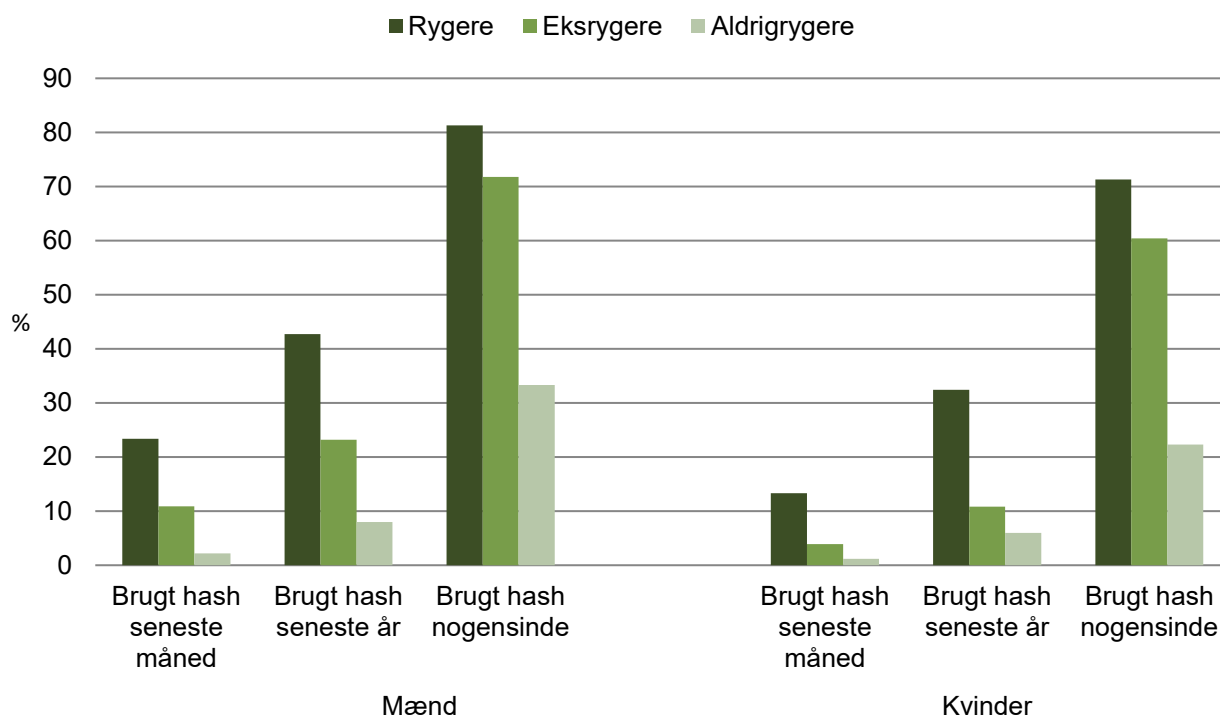
Tabel 2. Andel blandt 16-64-årige mænd og kvinder, der har brugt illegale stoffer inden for det seneste år. 2000-2017. Procent

	2000	2005	2010	2013	2017
Mænd					
Hash	9,2	7,7	9,1	10,9	10,6
Kokain	1,4	2,0	2,3	2,0	3,3
Amfetamin	2,0	1,3	1,6	1,3	1,4
Ecstasy	0,6	0,6	0,6	0,5	1,1
Psilocybinsvampe	1,0	0,5	0,6	0,5	0,4
Heroin	0,1	0,2	0,4	0,3	0,1
LSD	0,2	0,1	0,3	0,3	0,4
Andre stoffer end ovenstående	0,9	0,1	0,7	1,0	0,9
Kvinder					
Hash	4,0	3,9	4,4	6,1	5,7
Kokain	0,5	0,4	0,4	0,7	1,0
Amfetamin	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5
Ecstasy	0,3	0,1	0,2	0,1	0,4
Psilocybinsvampe	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Heroin	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
LSD	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Andre stoffer end ovenstående	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

Som nævnt indledningsvis er der en klar sammenhæng mellem unges rygevaner, alkoholvaner og brug af illegale stoffer. Det betyder ikke, at den ene usunde livsstil er årsag til den anden, men at risikoadfærd på en livsstil øger sandsynligheden for risikoadfærd på en anden livsstil. Figur 1 viser andelen blandt 16-34-årige mænd og kvinder, der har brugt hash henholdsvis inden for den seneste måned, det seneste år og nogensinde, opdelt på rygevaner. Både blandt mænd og kvinder ses der en tydelig sammenhæng mellem rygevaner og brugen af hash. Blandt mænd, der ryger (dagligt eller lejlighedsvist), har 42,7 % brugt hash inden for det seneste år, mens det gælder for 8,0 % blandt mænd, der aldrig har røget. Tilsvarende for kvinder ses det, at blandt dem, der ryger, har 32,4 % brugt hash inden for det seneste år mod 6,0 % blandt kvinder, der aldrig har røget.

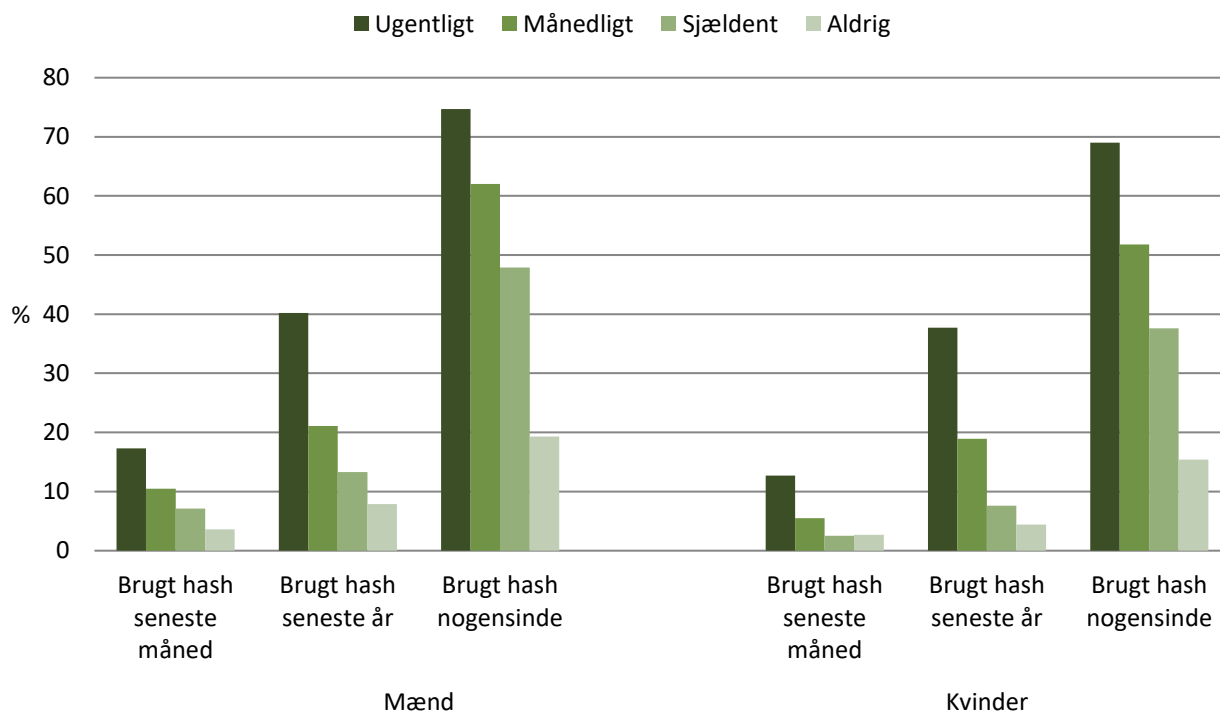
Figur 1. Andel blandt 16-34-årige mænd og kvinder, der har brugt hash henholdsvis inden for den seneste måned, det seneste år og nogensinde, opdelt på rygevaner. 2017. Procent

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

Figur 2 viser andelen blandt 16-34-årige mænd og kvinder, der har brugt hash henholdsvis inden for den seneste måned, det seneste år og nogensinde, opdelt på, hvor ofte man drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed (såkaldt binge-drinking). Både blandt mænd og kvinder ses der en tydelig sammenhæng mellem hyppigheden af, at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed og brugen af hash. Blandt mænd, der ugentligt drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed, har 40,2 % brugt hash inden for det seneste år, mens det gælder for 7,9 % blandt mænd, der aldrig drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed. Tilsvarende for kvinder ses det, at blandt dem, der ugentligt drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed, har 37,7 % brugt hash inden for det seneste år mod 4,4 % blandt kvinder, der aldrig drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed.

Figur 2. Andel blandt 16-34-årige mænd og kvinder, der har brugt hash henholdsvis inden for den seneste måned, det seneste år og nogensinde, opdelt på, hvor ofte man drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed. 2017. Procent

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

I de følgende opslagstabeller og -figurer gives en mere detaljeret beskrivelse af andelen, der har brugt henholdsvis hash og andre illegale stoffer end hash (hårde stoffer) inden for det seneste år.

ILLEGALE STOFFER

Tabel 3. Andel blandt 16-64-årige, der har brugt hash inden for det seneste år

		Procent	OR	95 % sikkerhedsgrenser	Antal svarepersoner
År	2000	6,5	0,83	(0,73;0,94)	11.694
	2005	5,7	0,80	(0,70;0,93)	8.691
	2010	6,8	0,81	(0,71;0,92)	11.288
	2013	8,5	1,04	(0,92;1,18)	10.091
	2017	8,1	1		9.347
Mænd	16-24 år	25,2	8,88	(5,92;13,3)	577
	25-34 år	16,8	5,34	(3,50;8,15)	594
	35-44 år	6,8	1,92	(1,21;3,05)	772
	45-54 år	3,6	1		1.070
	55-64 år	4,2	1,14	(0,70;1,87)	1.146
	Alle mænd	10,6			4.159
Kvinder	16-24 år	17,4	11,22	(6,60;19,1)	815
	25-34 år	8,7	5,10	(2,92;8,89)	848
	35-44 år	2,1	1,12	(0,56;2,25)	965
	45-54 år	1,8	1		1.237
	55-64 år	0,6	0,32	(0,12;0,82)	1.323
	Alle kvinder	5,7			5.188
Uddannelse	Under uddannelse	18,2			934
	Grundskole	7,0	1,60	(0,85;3,00)	369
	Kort uddannelse	7,4	1,28	(0,90;1,80)	3.096
	Kort videregående uddannelse	4,2	0,84	(0,48;1,47)	801
	Mellemlang videregående uddannelse	4,8	1		2.109
	Lang videregående uddannelse	6,9	1,21	(0,82;1,78)	1.290
	Anden uddannelse	4,3	0,81	(0,36;1,82)	350
Erhvervs- mæssig stilling	Beskæftiget	5,2	1		6.476
	Arbejdsløs	11,7	2,13	(1,22;3,71)	222
	Førtidspensionist	6,1	2,57	(1,54;4,30)	370
	Andre uden for arbejdsmarkedet	12,9	2,80	(1,84;4,25)	531
	Efterlønsmodtager	1,8			312
Samlivs- status	Gift	1,9	1		4.694
	Samlevende	10,3	3,16	(2,29;4,37)	1.760
	Enlig (separeret, skilt)	5,7	4,43	(2,78;7,08)	629
	Enlig (enkestand)	1,2	1,45	(0,20;10,6)	91
	Enlig (ugift)	17,1	4,36	(3,14;6,06)	2.173
Etnisk baggrund	Dansk	8,0	1		8.548
	Anden vestlig	11,9	1,38	(0,90;2,12)	318
	Ikke-vestlig	6,5	0,62	(0,41;0,96)	481
Region	Hovedstaden	12,2	1,88	(1,60;2,20)	2.801
	Sjælland	4,5	0,70	(0,52;0,93)	1.233
	Syddanmark	6,4	0,94	(0,77;1,15)	2.112
	Midtjylland	6,8	0,94	(0,77;1,14)	2.179
	Nordjylland	6,4	0,87	(0,66;1,13)	1.022

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne

Køn og alder: I alt oplyser 8,1 % af de 16-64-årige i 2017, at de har brugt hash inden for det seneste år. I alle aldersgrupper er andelen større blandt mænd end blandt kvinder. For begge køn gælder det, at den største andel ses i aldersgruppen 16-24 år.

Uddannelse: Der ses ingen sammenhæng mellem højeste gennemførte uddannelsesniveau og forekomsten af personer, der har brugt hash inden for det seneste år.

Erhvervsmæssig stilling: Forekomsten af personer, der har brugt hash inden for det seneste år, er højere blandt arbejdsløse, førtidspensionister og andre uden for arbejdsmarkedet end blandt beskæftigede.

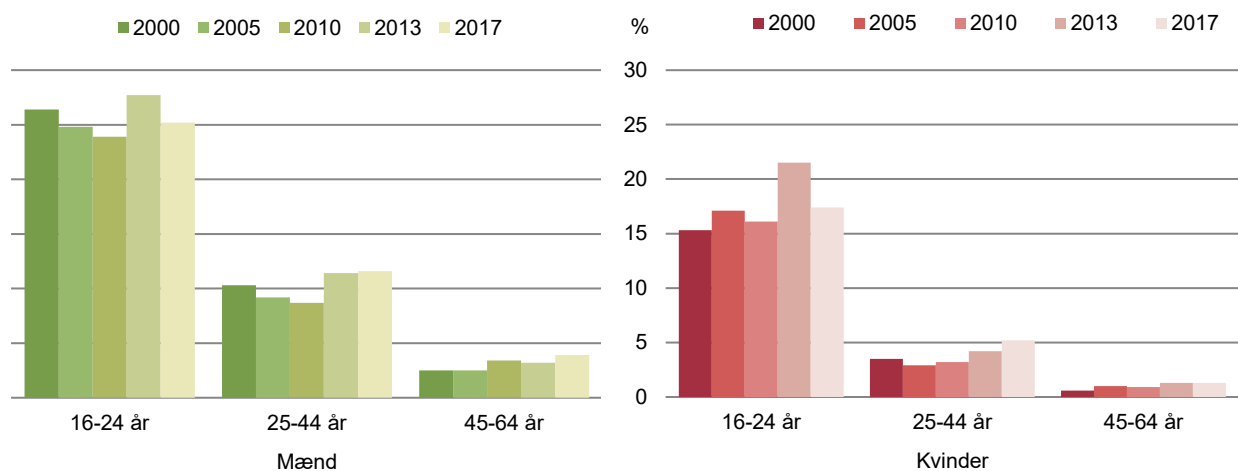
Samlivsstatus: Forekomsten af personer, der har brugt hash inden for det seneste år, er lavere blandt gifte end blandt samlevende og enlige (separerede, skilte, ugifte).

Etnisk baggrund: Der er en lavere forekomst af personer med en ikke-vestlig baggrund, der angiver, at de har brugt hash inden for det seneste år, sammenlignet med personer med dansk baggrund.

Region: I forhold til landsgennemsnittet er der en højere forekomst af personer, der har brugt hash inden for det seneste år, i Region Hovedstaden (12,2 %). Forekomsten er lavere i Region Sjælland (4,5 %)

Udvikling: I perioden 2000 til 2010 har andelen af personer, der har brugt hash inden for det seneste år, været nogenlunde konstant. Fra 2010 til 2013 ses en stigning, hvorefter andelen er uændret. Både blandt mænd og kvinder i den yngste aldersgruppe ses et mindre fald i perioden fra 2013 til 2017.

Figur 3. Andel blandt 16-64-årige, der har brugt hash inden for det seneste år. 2000-2017. Procent

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne

ILLEGALE STOFFER

Tabel 4. Andel blandt 16-64-årige, der har brugt andre illegale stoffer end hash inden for det seneste år

		Procent	OR	95 % sikkerhedsgrænser	Antal svarepersoner
År	2000	2,4	0,87	(0,71;1,07)	11.502
	2005	1,7	0,69	(0,54;0,89)	8.610
	2010	2,0	0,67	(0,54;0,85)	11.217
	2013	2,1	0,69	(0,55;0,88)	9.832
	2017	2,9	1		9.340
Mænd	16-24 år	11,6	17,49	(7,81;39,2)	577
	25-34 år	6,7	9,60	(4,18;22,0)	598
	35-44 år	4,1	5,71	(2,43;13,4)	772
	45-54 år	0,7	1		1.073
	55-64 år	0,4	0,56	(0,14;2,29)	1.139
	Alle mænd	4,4			4.159
Kvinder	16-24 år	3,7	12,24	(3,58;41,9)	815
	25-34 år	2,7	8,83	(2,55;30,6)	853
	35-44 år	0,6	2,06	(0,47;8,99)	968
	45-54 år	0,3	1		1.239
	55-64 år	0,1	0,36	(0,04;3,51)	1.306
	Alle kvinder	1,4			5.181
Uddannelse	Under uddannelse	5,7			934
	Grundskole	2,9	2,81	(1,03;7,72)	367
	Kort uddannelse	2,9	1,50	(0,83;2,72)	3.094
	Kort videregående uddannelse	1,0	0,69	(0,21;2,28)	795
	Mellemlang videregående uddannelse	1,7	1		2.107
	Lang videregående uddannelse	1,7	0,83	(0,40;1,73)	1.288
	Anden uddannelse	2,2	0,25	(0,03;1,96)	350
Erhvervs- mæssig stilling	Beskæftiget	2,0	1		6.481
	Arbejdsløs	4,8	2,10	(0,89;4,98)	223
	Førtidspensionist	1,2	1,76	(0,61;5,07)	370
	Andre uden for arbejdsmarkedet	3,5	1,62	(0,69;3,77)	527
	Efterlønsmodtager	0,0			304
Samlivs- status	Gift	0,6	1		4.686
	Samlevende	3,9	3,40	(1,91;6,07)	1.764
	Enlig (separeret, skilt)	0,9	2,27	(0,68;7,53)	629
	Enlig (enkestand)	0,0			91
	Enlig (ugift)	6,3	4,46	(2,43;8,20)	2.170
Etnisk baggrund	Dansk	3,0	1		8.539
	Anden vestlig	3,7	1,11	(0,54;2,27)	319
	Ikke-vestlig	1,3	0,33	(0,13;0,81)	482
Region	Hovedstaden	4,5	1,84	(1,42;2,37)	2.804
	Sjælland	2,2	1,07	(0,70;1,62)	1.233
	Syddanmark	1,8	0,76	(0,53;1,09)	2.112
	Midtjylland	2,3	0,93	(0,67;1,29)	2.171
	Nordjylland	1,9	0,72	(0,44;1,19)	1.020

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne

Køn og alder: I alt oplyser 2,9 % af de 16-64-årige i 2017, at de har brugt andre illegale stoffer end hash (eksempelvis kokain, amfetamin, ecstasy, psilocybinsvampe, LSD og andre lignende hårde stoffer) inden for det seneste år. I alle aldersgrupper er andelen større blandt mænd end blandt kvinder. Andelen falder med stigende alder for både mænd og kvinder.

Uddannelse: Blandt personer med grundskole som højest gennemførte uddannelsesniveau er der en højere forekomst af personer, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år, end blandt personer med en mellemlang videregående uddannelse.

Erhvervsmæssig stilling: Der ses ingen sammenhæng mellem erhvervsmæssig stilling og forekomsten af personer, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år.

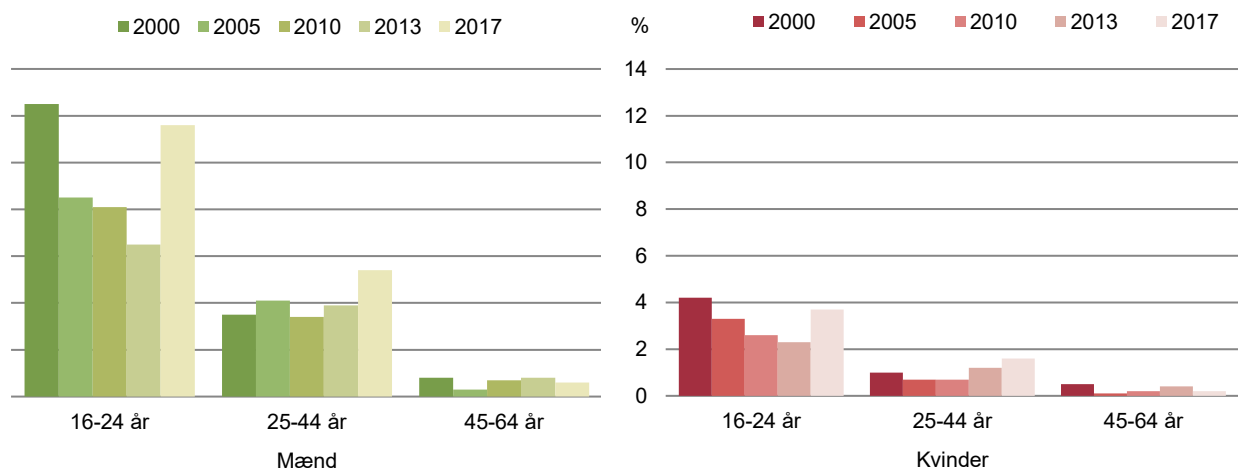
Samlivsstatus: Forekomsten af personer, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år, er højere blandt samlevende og enlige (ugifte) end blandt gifte.

Etnisk baggrund: Forekomsten af personer, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år, er lavere blandt personer med ikke-vestlig baggrund (1,3 %) end blandt personer med dansk baggrund (3,0 %). Blandt personer med anden vestlig baggrund er forekomsten 3,7 %.

Region: Sammenlignet med landsgennemsnittet ses der en højere forekomst af personer, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år, i Region Hovedstaden (4,5 %).

Udvikling: Andelen, der har brugt hårde stoffer inden for det seneste år, har overordnet set været konstant fra 2000 til 2013, hvorefter der ses en stigning. I den yngste aldersgruppe ses blandt både mænd og kvinder et fald i perioden 2000 til 2013, hvorefter der ses en markant stigning i 2017, både blandt mænd og kvinder. I de øvrige aldersgrupper er andelen nogenlunde konstant i perioden med undtagelse af mænd i aldersgruppen 25-44 år, hvor der er sket et lille stigning i perioden fra 2013 til 2017.

Figur 4. Andel blandt 16-64-årige, der har brugt andre illegale stoffer end hash inden for det seneste år. 2000-2017. Procent

Referencer

1. Sundhedsstyrelsen. Narkotikasituationen i Danmark 2017. København: Sundhedsstyrelsen, 2017.
2. Kjølner M, Sindballe A-M. Euforiserende stoffer. I: Kjølner M, Juel K, Kamper-Jørgensen F, red. Folkesundhedsrapporten Danmark 2007. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2007.
3. Ekholm O, Juel K. National sundhedsprofil unge 2011. København: Sundhedsstyrelsen, 2011.
4. Sundhedsstyrelsen. Sundhedsrelaterede konsekvenser. Narkotikasituationen i Danmark - delrapport 4. København: Sundhedsstyrelsen, 2018.
5. Eriksen L, Davidsen M, Jensen HAR, Ryd JT, Strøbæk L, White ED, Sørensen J, Juel K. Sygdomsbyrden i Danmark. Risikofaktorer. København, Sundhedsstyrelsen, 2016.
6. Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug, Europæisk narkotikarapport 2019: Tendenser og udvikling. Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2019.
7. Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug. Handbook for surveys on drug use among the general population. EMCDDA project CT.99.EP.08.B, Lisbon: EMCDDA, 2002.
8. Sundhedsstyrelsen. Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge. Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 1. København: Sundhedsstyrelsen, 2018.
9. Christensen AI, Jensen HAR, Ekholm O, Davidsen M. Materiale og metode. Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2018.
10. Jensen HAR, Karjalainen K, Juel K, Ekholm O. Consistency in adult's self-reported lifetime use of illicit drugs: A follow-up study over 13 years. J Stud Alcohol Drugs. 2018;79:490-494.